

echtelijke vereeniging van twee artiesten van hoogen rang. Wij lezen toch op bl. XIV en XV: „Immers, terwijl haar romans ons hoofdzakelijk nog slechts een antiquarisch vermaak verschaffen en ons genoeg in het historisch-merkwaardige verlevendigen, schenken zijn schilderijen en teekeningen ons een levend schoonheidsgenot, waarnevens zelfs de klare openbaring van het verleden, die zij ons geven, iets bijkomstigs blijft.

„Vinden wij thans haar psychologie, zoo al aanwezig, dikwijls ondiep, onfijn, haar uitbeelding onscherp, onwezenlijk, is in onze oogen het onnatuurlijke, holle, onwaarschijnlijke, de gezwollen dramatisering van haar dialogen somtijds bijna een parodie, werkt zij dikwijls afschrikkend door droge uitvoerigheid en stuitend door gewooneheid, — bij hem is alles raakheid en levendigheid, frischheid en rijpheid, rankheid en zuiverheid, volheid en pittige kracht. Bij haar een degelijk, maar niet gaaf talent, een strenge rechtzinnigheid, een strak behouden, een stroef moraliseeren, bij hem wel een diepe ernst, maar een steeds wakkere lust, een ruime geest, een zich de jaren door steeds meer loswikkellende genialiteit.

„Voorts, ongetwijfeld, was hij zijn taal technisch in veel hoogere mate meester dan zij de hare en, wekt zij wanbehagen door zwaarheid en overdadige aankleeding, hij bekoort door vlotheid en soberheid.

„En toch, al kunnen haar boeken, evenals de saai-brave en bleek-zedige schilderprodukten der Schmidt's en Van Trigten, nog maar weinig verkwikkelijks voor ons hebben en al vertoont zij zich daarin meer als geschied-, dan letterkundige, in den grond meer als een geleerde, begeerig naar vergaring en tentoonspreading van historisch materiaal, naar groepeerings van feiten en personen, naar kenschetsing van oude toestanden, gebruiken en verhoudingen, dan als een kunstenaar, schijnt zij ons veeleer van een kerkelijk-ethische en tevens vorschende en onderrichtende, dan van een aesthetische, een aanschouwende en openbarende natuur, meer een verstands dan een gevoelswezen te zijn, terwijl hij was en voor alle tijden blijven zal een volbloed artiest, dorstend naar impressies en hunkerend naar de vertolking daarvan, — wie zal het ons

zeggen, of toch misschien niet zijn werken haar zijn geweest de weerklank van het beste en diepste in haar, wat zij zelve niet zoo zeer verlangde, in elk geval alleen op geheel andere en nog slechts zeer onvolkomen wijze vermocht te uiten?”

Tot zoover Mr. Jeltjes... Nu geloof ik mij alweer niet erg te vergissen, wanneer ik zeg dat deze rechtsgeleerde zich totnogtoe door niets heeft doen kennen als een grondig en bekwaam litterair criticus, noch zelfs — ook niet door deze zijn brieven-uitgaaf — als een gevoelige voor kunst in het algemeen. Dat stijlkennis zeer zeker zijn zaak niét is en de bekeringen van rythme en toon hem ontgaan, blijkt wel ten duidelijkste uit het ten eenenmale ontbreken in zijn kenschets van een bewonderend, of zelfs maar waardeerd, woord voor het zoo dikwijls zeldzaam schoon, zwaar golvend en gedragen proza van Mevrouw Bosboom— Toussaint.

Het zou dus m.i. niet anders dan passend gevonden kunnen worden, wanneer wij, Mr. Jeltjes' litteraire beweringen voor kennisgeving accepteerend, overgingen tot de belangwekkender beschouwing van wat hij ons overigens in dit zijn boekje aan te bieden komt. Toch kan ik daar niet toe komen — en mijn aarzeling op zichzelf lijkt mij een eerste blijk van waardeering voor 's heeren Jeltjes' bemoeiingen — zonder een woord van leedwezen over het feit, dat deze sympathieke Bosboom-vereerder zich verleiden liet zijn uitgaafje op te smukken met de hierboven aangehaalde zinswendingen, hoe fraai die overigens, uit een rhetorisch oogpunt, mogen worden geacht. Opsmuk — men ziet het alweer — is toch nooit echte versiering.

Overigens — wel! niets dan hulde en waardeering. Deze kleine verzameling kunstenaarsbrieven is nu eens uitgegeven zooals dit behoort. Hetgeen in de eerste plaats wil zeggen, dat geen brief is afgedrukt die, zeer intiem van aard, aan de nieuwsgierige wereld te aanschouwen gegeven zou hebben, wat alleen voor het liefdevol oog der echte vriendschap, der diepe en persoonlijke belangstelling was bestemd. Waar, ook in de wél opgenomen brieven, gedeelten van zeer vertrouwelijke aard voorkwamen, zijn deze door stippellijnen ver-